

Bijeenkomst NDSD 12 juni 2020

Dashboard impact coronacrisis op uw gemeente

Introductie van (10)(2e) (VNG)

In deze coronatijd is op te merken dat (harde) data er toe doen bij het kabinet en op landelijk niveau en dat deze data grote invloed heeft op de inrichting en vormgeving van beleid. Dat is een van de aanleidingen voor veel gemeenten en de VNG om op zoek te gaan naar data. Kan er uit de data die al staan op [Waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) een corona dashboard worden gedestilleerd? Maar dan met actuelere en frequentere data dan tot nu toe het geval is? Dan kan er beter gevolgd worden wat de sociaal maatschappelijke en sociaal economische effecten zijn van de corona aanpak en kan dat ook beter over het voetlicht worden gebracht in Den Haag. (10)(2e) vraagt de aanwezigen, om als collectief, te zorgen voor zo robuust mogelijke data. Data die een goed beeld geven van de opgave waar de gemeenten voor staan, als het gaat om de sociaaleconomische crisis die eraan komt en de bijbehorende effecten voor met name de (nieuwe) kwetsbare groepen. Hoe kunnen er zo goed mogelijk, ook op landelijk niveau, data worden gepresenteerd die impact hebben?

(10)(2e) - 'De Monitor Coronacrisis – impact van de epidemie op Zuid-Holland Zuid in beeld'

Bijlage 1– monitoring coronacrisis

De oorsprong van de monitor is dat een aantal bestuurders in de regio in maart al zeiden dat ze de coronacrisis graag wilden gaan volgen. De bestuurders hadden een wens voor een eigen monitor en kwamen bij het onderzoekscentrum Drechtsteden terecht.

Kernmerken monitor:

- erg visueel ingericht: weinig woorden en veel beelden;
- hart van de monitor zijn onderdelen economie & welzijn, maar epidemie is ook in beeld;
- gebruik van openbare data en data die toegepast kunnen worden op de eigen regio;
- ruimte voor nieuws & ontwikkelingen; komende monitoren nog meer ruimte voor;
- gericht op tellen van de gegevens én vertellen van initiatieven van de maatschappij.

De opbouw van de monitor is als volgt:

- 1) In het figuur worden de indicatoren per 1000 inwoners weergegeven, om te kunnen vergelijken. Beeld is per maand (afhankelijk van indicator) en in de tijd.
- 2) In de tabel worden de absolute aantallen weergegeven. Bij het bedienen van de gemeenten helpt het om zowel de relatieve als de absolute aantallen aan te geven.
- 3) een korte tekst; kunnen de cijfers (al) geduid worden?

(10)(2e) is blij dat de data nu zo actueel kan zijn. Dit komt doordat er na jarenlang investeren een dataplatform is bij het onderzoekscentrum. Hier kunnen de gegevens van de sociale dienst Drechtsteden en van de serviceorganisatie jeugd veel makkelijker bij elkaar worden gebracht.

Vragen en dialoog n.a.v. de presentatie

(10)(2e) geeft aan dat het belangrijk is dat de gegevens van de sociale dienst en van de serviceorganisatie jeugd nu veel meer aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Voor haar als directeur van Dordrecht is de monitor voor een deel eigenlijk nog op een te hoog abstractieniveau. Idealiter is er meer data op wijkniveau.

De monitor bevat vooral lokale data, maar de nationale data van het CBS en RIVM worden ook geraadpleegd. Het is nu een PowerPoint, die echter wel steeds sneller in elkaar gezet kan worden. Het meeste werk zit ook in het op orde houden en duiden van de data; zorgvuldigheid is erg belangrijk.

De monitor kan gemakkelijk worden herzien. Het is hierbij belangrijk dat mensen de monitor zelfstandig kunnen lezen, eigenstandig kunnen lezen en ook de serie kunnen volgen. Het is een groeimodel. Het is belangrijk om bij wijzigingen duidelijk aan te geven wat er is veranderd en waarom. De hoeveelheid invloed op het beleid is bepalend voor het tempo waarin acteert kan worden op trends.

(10)/(2e) **over 'monitor impact coronacrisis op Waarstaatjegemeente.nl'**

Bijlage 2, 3 en 4 – presentatie, factsheet en excelbestand Waarstaatjegemeente.nl

VNG is sinds half maart bezig met de ontwikkeling een nieuw dashboard op Waarstaatjegemeente.nl.

Het dashboard probeert inzicht te geven in de ontwikkeling van de corona crisis, vanuit landelijk perspectief. Het doel van het dashboard is om iedere gemeente in staat te stellen de vinger aan de pols te houden als het gaat om:

- Volgen van de pandemie
- Volgen van de sociaaleconomische en maatschappelijke effecten van de lockdown
- Volgen van het feitelijk gebruik/toepassing van het steunpakket en andere maatregelen

VNG doet dit niet alleen, maar maakt vooral gebruik van input van gemeenten. Dit gaat via drie lijnen;

- 1) het datadreamteam; een groep van ongeveer 15 gemeenten;
- 2) uitvraag bij de bestuurlijke commissies van de VNG;
- 3) kijken naar lokale voorbeelden. Wat hebben gemeenten zelf al ontwikkeld?

Het is nadrukkelijk een groeimodel. VNG is op zoek naar doorontwikkelingen, actuelere data etc.

Uiteindelijk is er nu een indeling in 5 thema's gemaakt op het Corona dashboard;

- 1) Covid 19 (acute zorgproblematiek)
- 2) Economie (o.a. bedrijfsbeëindigingen, faillissementen)
- 3) Werkgelegenheid (o.a. WW aanvragen naar sector)
- 4) Openbare orde en Veiligheid (o.a. overlastmeldingen)
- 5) Zorg en Sociaal (o.a. effecten op kwetsbare groepen)

Welke indicatoren missen er (op basis van bijlage 5)?

- indicatoren op wijkniveau	- stapeling (ook link met IPW);
- Werk / vacatures / WW data	- preventie;
- koppeling GGZ/Zvw	- veilig thuis;
- schooluitval, gelijke kansen en bredere onderwijs cijfers	- onderscheid ZIN/ PGB;
	- maatschappelijke opvang

Aandachtspunten: Het is van belang om goed na te denken over voor welke indicatoren het meerwaarde heeft om ze op landelijk niveau te monitoren. Waar liggen de kansen voor stelsel leren? En hoe wordt de duiding georganiseerd?

Aftappen berichtenverkeer voor actuelere data

Met CBS (en GMSD) zijn beperkingen op het gebied van frequentie en actualiteit. Een mogelijkheid om tot actuelere data te komen over de volumeontwikkelingen van Wmo en Jeugd is het aftappen van het berichtenverkeer via het Gemeentelijk Gegevensknooppunt (GGK) van het Inlichtingenbureau (IB). Een pilot met een tiental gemeenten laat zien dat dit mogelijk is. Een punt van aandacht is de AVG. Er is geen doelbinding om deze informatie te gebruiken voor dit doel als informatie tussen de gemeenten en de uitvoerder. Om deze data echt te mogen gebruiken voor het monitoren van de volumes vereist dat er met iedere gemeente een verwerkersovereenkomst wordt gesloten. Er wordt nagegaan of de doelbinding op een andere manier georganiseerd kan worden. Als er toegang toe is, is wel ook nog de vraag, kunnen gemeenten er dan wat mee? Sluit de administratieve werkelijkheid van het berichtenverkeer aan bij de echte werkelijkheid?

Uit de reacties blijkt dat er behoefte is aan kortcyclische data (ook in een landelijke monitor), zoals bijvoorbeeld de data uit het GGK. Maar het is van belang om goed te kijken naar meerwaarde van de GGK data ten opzichte van lokale data. Als aandachtspunten worden verder meegegeven dat niet alles via het berichtenverkeer loopt (bijvoorbeeld begeleiding door wijkteam) en het categoriseren. Er wordt ook aangegeven dat Divosa is gestart met een pilot om de cijfers van het IB inzichtelijk te maken voor gemeenten. Het belang van stapeling en zorgpaden wordt ook nog benadrukt, dat is waar het CBS uiterst geschikt voor is (en doelbinding voor heeft).

Meerwaarde kwalitatieve data – gemeente Amsterdam – onderzoek Verwey-Jonker

De gemeente Amsterdam heeft een opdracht gegeven aan Verwey-Jonker om op basis van de verzamelde gegevens kwalitatief onderzoek te gaan doen. Er worden interviews afgenomen met aanbieders, inwoners en interne collega's. Vragen hierbij; komt de afname door Corona? Wat betekent afnemend gebruik? Is dat gebruik wat echt niet nodig was of is het uitgestelde zorg? En kan er andere dienstverlening worden geboden met de ervaringen die er nu zijn? De bredere beweging in het sociaal domein kan ondersteund worden met de resultaten uit het onderzoek. Het onderzoek is breder te maken voor andere gemeenten, dan kan contact worden opgenomen met (10)(2e) @verwey-jonker.nl.

Nog 3 praktijken van dashboards

Brunel Zwartkruis – gemeente Amsterdam (Bijlage 5: corona dashboard gemeente Amsterdam)

Brunel geeft een inkijk in het Corona Dashboard van de gemeente Amsterdam. Het dashboard is grotendeels geautomatiseerd. De kaarten van de gemeente Amsterdam zijn helaas weggevallen in het bijgevoegde pdf.

(10)(2e) – gemeente Utrecht

(10)(2e) geeft een toelichting op de aanpak van de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht ontving signalen dat de aanmeldingen bij de buurt- en wijkteams en bij de jeugdhulporganisaties aan het dalen waren. Samen met de partners ontstond toen het gevoel dat ze daar samen meer zicht op moesten krijgen, met het doel om een inschatting te maken op de impact naar de toekomst toe. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als straks gezinnen of kinderen toch komen en ze komen allemaal tegelijk? Of er komen groepen helemaal niet meer? Dit was de aanleiding voor de gemeente Utrecht om samen met de partners heel kortcyclisch bij elkaar te komen. Het ging om het bij elkaar leggen van de data, maar ook om het spiegelen en het leren. Iedere 2 weken komen de organisaties bij elkaar, dan is er een update van de cijfers die met elkaar besproken wordt en dit leidt dan tot vervolgvragen die de partners weer meenemen het veld in. Dit is mogelijk omdat er in Utrecht een heel overzichtelijk zorglandschap is; met 5 partijen zit het grootste deel van het jeugddomein aan tafel. Er wordt ook gewerkt met prognoses. In potentie kan het op basis van het berichtenverkeer. Dit is nu nog niet het geval. Er is een brede

behoefte om zicht te krijgen op de impact van de crisis en om daar ook handelingsperspectief op te zoeken. Tegelijkertijd is er soms ook koudwatervrees stelt Joop richting het handelingsperspectief. Het kortcyclisch werken levert concreet op dat partners ook zicht hebben op wat bij andere organisaties gebeurt. Zo kunnen ze, met elkaar, beter gaan participeren op bijvoorbeeld de uitgestelde zorg.

(10)(2e) – aanpak gemeente Helmond
 (10)(2e) vertelt over de aanpak van de gemeente Helmond. Hun aanpak valt op omdat zij (op het economische terrein) landelijke scenario's van het CPB gebruiken om lokale scenario's te ontwikkelen. De gemeente Helmond gebruikt het onderliggende model van CPB om dit over hun lokale bedrijfsleven te leggen, om te kijken hoe het voor de regio Helmond uitpakt.

Waar vervolg aan geven met NDSD/VNG

De wens bestaat om het datagedreven werken vaker op de agenda te laten terugkomen. Niet alleen het systeem van datagedreven werken, maar ook het delen van de inhoudelijke analyses (wat doe je ermee, afspraken met de aanbieders). Het helpt als ook aan bestuurderstafels de waarde van datagedreven werken wordt gepromoot. Er wordt gesteld dat het belang is om samen naar oplossingen te zoeken. Aansluiten bij landelijke initiatieven, niet opnieuw het wiel uitvinden.

Vervolgstappen:

- VNG sluit aan bij het gesprek tussen het Rijk en CBS over een nieuwe 'IWP proof' Stapelingsmonitor met als doel om een actueel beeld te krijgen (op de ontwikkeling van) multiprobleem gezinnen
- VNG is in gesprek met het Inlichtingenbureau om data uit het berichtenverkeer te kunnen halen over, bijv. volumeontwikkelingen van de Wmo
- VNG is in gesprek met UWV over ontsluiten arbeidsmarkt data.